

Lise Son Sınıfta Okuyan Kız Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Görüşleri

Opinions of Last Year High School Girls About Nursing

(Araştırma)

Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi (2008) 58-67

Arş.Gör. Zehra ESKİMEZ*, Yrd.Doç.Dr. Gürsel ÖZTUNÇ*, Prof. Dr. Nazan ALPARSLAN*

*Çukurova Üniversitesi Adana Sağlık Yüksekokulu

** Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı

ÖZET

Bu araştırma lise son sınıfta okuyan kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla planlanmıştır. Araştırmaya T.C. Adana Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Liselerin son sınıflarında okuyan 416 kız öğrenci dahil edilmiştir. Veriler öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri, hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerini ve meslek tercihlerini belirlemeye yönelik anket formu ile toplanmıştır. Sonuçlar, SPSS for Windows 11.5 programında yüzdeler ve Ki-Kare testleri uygulanarak analiz edilmiştir.

Öğrencilerin yaş ortalamasının 17.0 ± 0.6 , kardeş sayıları ortalamasının 3.0 ± 1.65 olduğu, %85,3'ünün çekirdek aileye sahip olduğu, %31,5'inin babasının ilkökul mezunu ve %37,7'sinin babasının serbest meslekle uğraştığı, %39,4'ünün annesinin ilkökul mezunu ve %85,3'ünün annesinin ev hanımı olduğu, %24,5'inin aile gelirinin 150-549 milyon TL olduğu, %72,8'inin öğretmenliği bayan için ideal olan birinci meslek olarak gördüğü, %49,3'ünün hastane deneyimi olduğu, %71,2'sinin hemşireliği tercih etmeyi düşünmediği görüşünde olduğu saptanmıştır. Bu çalışmanın sonunda, lise son sınıf kız öğrenciler hemşirelik mesleği ile ilgili olumlu görüşler ifade etmiş olmalarına rağmen hemşirelik mesleği hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Lise, kız öğrenciler, hemşirelik mesleği, görüşler

ABSTRACT

This research has been planned to search the opinions of the girls about nursing who are in the last classes at high schools. This research has included 416 girls who are in the last classes at high schools which are connected with The Ministry of Education. Data has been collected with a questionnaire which has stated the students' socio-demographic characteristics, their opinions about nursing, also about nurses and their job preferences. Data have been analyzed by utilizing SPSS for Windows, to obtain result for percentages and Chi Square Test.

The average age of the students are 17.0 ± 0.6 , their average number of siblings is 3.0 ± 1.65 , 85.3 percent of them have a nucleus family, 31.5 percent of them have primary school education fathers, 37.7 percent of them have free-lance working fathers, 39.4 percent of them have primary school education mothers, 85.3 percent of their mothers are housewives, 24.5 percent of their family income is 150-549 TLs., 72.8 percent of think that being a teacher an ideal job for women, 49.3 percent of them have hospital experiences, 71,2 percent of them never prefer nursing was determined.

The end of this investigation, it was observed that although the students expressed positive opinions, they still haven't enough information about nursing.

Key Words: High school, girl students, nursing profession, opinions

Giriş

Bireyin hayatında verdiği önemli kararlardan biri olan meslek seçimi, bireyin kendini ifade etme ve kendini gerçekleştirme yoludur. Bu nedenle meslek seçiminde temel amaç; kişinin mutlu olabileceği bir geleceğin planlanmasıdır. Meslek, insanların kendilerini, yeteneklerini, becerilerini geliştirmelerini, kimlik oluşturmalarını, çevresi ve dünya ile bağ kurmalarını, bireyin iletişim ihtiyacını karşılamasını ve yaşamsal düzenlilik sağlar. Meslek seçiminin çocukluktan itibaren yaşama "hedef ve anlam" katan bir yönü vardır. Bu anlam doğrultusunda harekete geçen genci karar verme aşamasında bazı sıkıntılar beklemektedir. Genç bir yandan ergenlik problemleriyle meşgul olurken, bir yandan da geleceği ile ilgili bir seçim yapması gerekir.

Mesleklerin değeri topluma verdiği hizmetler ile ölçülür. Bu hizmetler ise, hem o mesleğin üyeleri, hem de hizmeti alacak olanlarca iyi bir şekilde anlaşılmış olmalıdır¹. Toplumda bireylerin gereksinimlerine göre oluşan uğraş alanları birçok aşamadan geçerek meslek haline gelir ve meslekler toplumla etkileşim içerisine girerek içinde bulunduğu toplumun ihtiyaçlarına yönelik hizmet verirler²⁻⁴.

Bireylerin bulunduğu toplum içinde yaşam biçimlerini etkileyen normlar, tutumlar ve değerler bireyin meslek seçimine de etki edeceği için bireylerin öncelikli değerlerini

belirlenmesi gereklidir⁵. Mensubu olduğu bir mesleği yaparken doğru değerler ve tutumlar çerçevesinde davranışlar sergilemeyi ilke edinmiş bir bireyin, özel yaşamında da kendisini diğer kişilerden farklı kılan niteliklere sahip olduğu, diğer bireylerle ilişkilerinde daha özenli olduğu gözlenmektedir⁶.

Tüm toplumlarda mesleklerin gelişmesi için meslek ile toplum arasında bir sözleşmeye ihtiyaç vardır. Böylece toplumlar, kendileri için hayati önem taşıyan işlevleri üstlenen mesleklerin, otoritelerini kabul eder ve onların bağımsızlığına izin verirler. Toplumda bir mesleğin statüsü topluma sunduğu hizmetin yararlılığı oranında yükselir ve bu durum meslek üyesinin de benlik imgesini olumlu yönde geliştirir. Mesleki benlik imgesinin olumlu yönde gelişebilmesi, uyguladıkları mesleğin özünü kavrama düzeylerine, tüm mesleki bilgi ve yeteneklerini geliştirmiş olmalarına ve en önemlisi de mesleğin profesyonel anlamda uygulanıyor olup olmadığına bağlıdır^{3,4}.

İlgi alanı insan olan hemşirelik; her yaştan ve her kesimden hasta ya da sağlıklı insanla çalışma seçeneği sunması ve yapılanların geri- bildiriminin hemen alınması gibi avantajlarıyla bu mesleği seçenlere doyum sağlayıcı pek çok özelliğe sahiptir. Ancak hemşireliğin, toplumumuzda bir meslek olarak daha düşük statüde olduğunun düşünülmesi, saygınlığının daha az olması, toplumu oluşturan bireylerin hemşirelik hakkında oldukça yanlış yargılarla dolu olmaları ve mesleğin günümüzdeki koşullarının iyi olmayışı adayların tercihlerini olumsuz yönde etkilemektedirler³.

Meslek toplumsal gelişmeyi etkilediği gibi, toplum dinamiği de mesleklerin daha mükemmel doğru gelişmesinde belirleyici bir faktördür. Hemşirelik mesleğinin gelişmesini, toplumun mesleği tanıması, destek olması aynı zamanda hemşirenin hizmeti sunmadaki başarısı etkilemektedir. Bugün ülkemizde lise son sınıfta okuyan ve meslek tercihini yapma aşamasındaki gençlerin toplumun geleceğini yönlendirebilecekleri gerekçesiyle onların hemşire ve hemşirelik mesleğini algılayış biçimlerini araştırma gereği duyulmuştur¹⁻⁷.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, lise son sınıfta okuyan kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacı ile planlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Tanımlayıcı olarak planlanan çok aşamalı bu araştırmanın evrenini Adana İl Merkezi'nde 2003-2004 eğitim-öğretim yılında bulunan 28 klasik lisenin son sınıfına devam eden kız öğrenciler oluşturmaktadır. Bu liseler, T.C. Adana Valiliği'nde görevli sosyal hizmet uzmanı ile görüşülerek buldukları semtlerin sosyo-ekonomik düzeylerine (SED) göre tabakalandırılmıştır. Her tabakanın tabaka ağırlığı dikkate alınarak 28 okul arasından büyüklüğe orantılı olasılıklı örnekleme yöntemi ile 6 lise seçilmiştir. Araştırmanın yapıldığı liselerin son sınıfına devam eden toplam 1495 kız öğrenci olup 502'si Türkçe - Matematik (TM) ve Fen (F) bölümlerinde eğitim ve öğretim görmektedir. Üniversiteye girişte Hemşirelik Yüksekokullarına ve Sağ-

lık Yüksekokulu Hemşirelik bölümlerine TM ve F Öğrencileri kabul edildiğinden araştırmanın örneklemini TM ve F bölümlerinde okuyan 502 kız öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın yapıldığı gün okulda olmayan ve anket formunu cevaplamak istemeyen 86 öğrenci örnekleme dahil olmamış, araştırma 416 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmaya katılım oranı %82,9'dur. Araştırmada veriler anket formu ile toplanmıştır. Anket formunu, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini gösteren 9 soru, hemşirelik mesleğine ve hemşirelere ilişkin görüşlerini ve meslek tercihlerini içeren 14 soru oluşturmaktadır. Anket formunun ön uygulaması 20 kız öğrenci ile yapılmıştır. 2003 yılı Nisan-Mayıs aylarında uygulaması gerçekleştirilen araştırma için T.C. Adana Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü'nden yazılı izin, öğrencilerden sözel izin alınmıştır. Araştırmanın sonucu, SPSS 11.5 for Windows programında yüzdeler ve Ki-Kare testleri uygulanarak analiz edilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalamasının 17.0±0.6; kardeş sayılarının ortalamasının 3.0±1.65 olduğu; %85,3'ünün çekirdek aile üyeleri olduğu; öğrencilerin babalarının %31,5'inin ilkökul mezunu, %37,7'sinin serbest meslek sahibi olduğu; öğrencilerin annelerinin %39,4'ünün ilkökul mezunu ve %85,3'ünün ev kadını olduğu; öğrencilerin %24,5'inin 150-549 YTL gelirlerinin olduğu saptanmıştır.

Tablo 1. Bazı Bağımsız Değişkenlere Göre Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Tercih Etmeyi Düşünme Durumlarının Dağılımı (n=416)

Baba Eğitim Durumu	Hemşireliği Tercih Edecek misiniz?						Değerlendirme
	Evet		Hayır		Toplam		
	Sayı	% ^x	Sayı	% ^x	Sayı	% ^{xx}	
Okur-Yazar değil	2	50,0	2	50,0	4	1,0	x ² =31.455 p= 0.000
Okur-Yazar	6	50,0	6	50,0	12	2,9	
İlkokul	51	38,9	80	61,1	131	31,5	
Ortaokul	26	38,2	42	61,8	68	16,3	
Lise	29	23,4	95	76,6	124	29,8	
Lisans ve ↑	6	8,2	71	91,8	77	18,5	
Baba Mesleği							x ² = 10.896 p= 0.028
Çalışmıyor	4	66,7	2	33,3	6	1,4	
Memur	15	19,7	61	80,3	76	18,3	
İşçi	23	38,3	37	61,7	60	14,4	
Emekli	37	31,6	80	68,4	117	28,1	
Serbest meslek	41	26,1	116	73,9	157	37,7	

Anne Eğitim Durumu							$\chi^2=38.868$ $p=0.000$
Okur-Yazar değil	25	50,0	25	50,0	50	12,0	
Okur-Yazar	5	50,0	5	50,0	10	2,4	
İlkokul	61	37,2	103	62,8	164	39,4	
Ortaokul	12	22,6	41	77,4	53	12,7	
Lise	15	13,5	96	86,5	111	26,7	
Lisans ve ↑	2	8,0	26	92,0	28	6,7	
Anne Çalışma Durumu							$\chi^2= 7.308$ $p= 0.120$
Ev hanımı	110	31,0	245	69,0	355	85,3	
Çalışıyor	10	16,3	51	83,6	61	14,7	
Okulların SED'leri							$\chi^2 = 30.645$ $p= 0.000$
Yüksek SED	38	17,3	182	82,7	220	52,9	
Orta SED	61	42,7	82	57,3	143	34,4	
Düşük SED	21	39,6	32	60,4	53	12,7	
Hemşire Yakını							$\chi^2 = 15.297$ $p= 0.000$
Var	89	36,0	158	64,0	247	59,4	
Yok	31	18,3	138	81,7	169	40,6	
Ailelerin Aylık Geliri							$\chi^2=16.059$ $p= 0.003$
Bilmiyorum	50	24,2	157	75,8	207	49,8	
150-549 YTL	45	44,1	57	55,9	102	24,5	
550-949 YTL	14	26,9	38	73,1	52	12,5	
950-1349 YTL	6	18,8	26	81,3	32	7,7	
1350 ve ↑ YTL	5	21,7	18	78,3	23	5,5	
Toplam	120	28,8	296	71,2	416	100,0	

x: Satır % xx: Sütun %

Tablo 1'de öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşünme durumları ile etkileyen faktörlerin dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin babası okur-yazar olmayanların ve babası okur yazar olanların %50,0'sinin hemşireliği tercih etmeyi düşündüğü, takiben babası ilkököl mezunu olanların %38,9'unun, ortaokul mezunu olanların %38,2'sinin, lise mezunu olanların %23,4'ünün ve baba eğitim durumu lisans ve üzeri olanların ise %8,2'sinin hemşireliği tercih etmeyi düşündükleri saptanmıştır. Öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile hemşireliği tercih etme durumu arasında istatistiksel olarak da anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.001$). Bu sonuç, öğrencilerin baba eğitim düzeyi yükseldikçe hemşirelik mesleğini tercih etme durumlarının düşüğünü göstermektedir.

Öğrencilerden en fazla babası çalışmayanların (%66,7) hemşireliği tercih etmeyi düşündüğü, en az olarak ise babası memur olanların (%19,7) hemşireliği tercih etmeyi düşündüğü saptanmıştır. Öğrencilerin baba mesleği ile hemşireliği tercih etme durumu arasındaki fark istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Öğrencilerin annesi okur-yazar olmayanların ve annesi okur yazar olanların hemşireliği tercih etmeyi düşünme oranlarını daha yüksek olduğu (%50,0), takiben annesi ilkökul mezunu olanların %37,2'sinin, ortaokul mezunu olanların %22,6'sının, lise mezunu olanların %13,5'inin ve anne eğitim durumu lisans ve üzeri olanların ise %8,0'ının hemşireliği tercih etmeyi düşündükleri saptanmıştır. Öğrencilerin anne eğitim durumları ile hemşireliği tercih etme ($p<0.001$) durumları arasında istatistiksel olarak da anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Öğrencilerin anne eğitim düzeyi yükseldikçe hemşirelik mesleğini daha az tercih ettikleri görülmektedir.

Annesi ev hanımı olan öğrencilerin (%31,0) hemşireliği tercih etmeyi daha fazla düşündüğü saptanmıştır. Ancak öğrencilerin annenin çalışma durumu ile hemşireliği tercih etme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Hastane deneyimi olan öğrencilerin %32,2'sinin hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşündüğü saptanmış olup, hastane deneyimi olanlar ve olmayanların hemşireliği tercih etmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Öğrencilerin devam ettikleri okulların bulunduğu semtlerin SED'leri ile hemşireliği tercih etme durumlarının dağılımına bakıldığında; öğrencilerden SED orta semtlerdeki okullara devam edenlerin %42,7'sinin, SED düşük semtlerdeki okullara devam edenlerin %39,6'sının ve SED yüksek semtlerdeki okullara devam edenlerin ise %17,3'ünün hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşündükleri saptanmıştır. Öğrencilerin devam ettikleri okulların SED'leri ile hemşireliği tercih etme durumları arasındaki fark istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p<0.001$). Bu sonuca göre hemşireliği tercih etmeyi düşünen öğrencilerin en fazla (%42,7) SED orta semtlerdeki okullara devam eden öğrencilerin olduğu ve toplumumuzda genellikle gelir düzeyi sınırlı ailelere ait bireyleri temsil ettiği düşünülebilir. Sumbüloğlu ve arkadaşları'nın⁸ araştırmasında da SED düzeyi iyi ve orta olanlara göre en fazla oranla SED kötü olanların (%24,7) hemşireliği ideal meslek olarak gördükleri belirtilmiş olup bizim çalışmamızın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Çalışmamızla benzerlik gösteren Özhan'ın⁹ çalışmasında ortaöğretim öğrencilerinden hemşire olmak isteyenlerin özel okul ve Anadolu lisesinde okuyanlara oranla büyük çoğunluğunu (%36,3) Milli Eğitim Liselerinde okuyan öğrenciler olduğu belirtilmiştir.

Hemşire yakını olan öğrencilerin %36,0'ının hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşündüğü saptanmıştır. Öğrencilerin hemşire yakınlarının varlığı ile hemşireliği tercih etme durumları arasında istatistiksel olarak da anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bu sonuç, öğrencilerin hemşire yakınlarının olmasıyla hemşirelik mesleğini daha yakından ve olumlu bir şekilde tanıdıklarını ve bu nedenle tercih etmeyi istediklerini düşündürülebilir. Meslek seçimine ilişkin yapılan çalışmalarda bir hemşire modeli görme veya hastalık nedeni ile hemşirelerle kurulan pozitif ilişkilerin gençlerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkin olabildiği yönündedir¹⁰.

Ailesinin aylık gelir miktarı 150-549 milyon TL olan öğrencilerin en fazla (%44,1) oranda hemşireliği tercih etmeyi düşündüğü saptanmıştır. Öğrencilerin ailelerinin aylık gelirleri ile hemşireliği tercih etme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bu sonuç, aylık aile geliri yükseldikçe hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşünmediklerini, aylık aile geliri düşük olan öğrencilerin hemşireliğe yöneldiklerini göstermektedir. Öğrencilerden çekirdek aileye sahip olanların %27,3'ünün, geniş aileye sahip olanlarının %38,5'inin, parçalanmış aileye sahip olanların ise %33,3'ünün hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşündüğü saptanmıştır. Öğrencilerin aile yapıları ile hemşireliği tercih etme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çalışmamızda öğrencilerin %71,2'si hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşünmediklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bir kadın için ideal olarak gördükleri birinci meslekler incelendiğinde; öğrencilerin %72,8'i öğretmenliği, %9,2'si doktorluğu, %3,8'i hemşirelik ve yine aynı oranda hukuk dallarını kadın için birinci sıradaki ideal meslekler olarak belirttikleri saptanmıştır. Öğrencilerin kadın için ideal gördükleri birinci meslekler arasında hemşirelik ilk üç sıralamada yer almasına rağmen oldukça düşük oranda tercih edilmiştir. Çalışmamızdaki bu sonuç, Sümbüloğlu ve arkadaşları'nın⁸ "Ortaokul ve Lise Son Sınıf Kız Öğrencilerine Göre Kadınlar İçin İdeal Meslek Olan Hemşirelik" isimli çalışmalarında son sınıf kız öğrencilerin hemşirelik mesleğini kadın için ilk üç sırada (%32,0) ideal meslek olarak gördükleri sonucuyla uyumlu olmasına karşın çalışmamızda, tercih edilme yüzdesi oldukça düşüktür. Kuzulu ve Koçak'ın⁵ "Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu 1.sınıf Öğrencilerinin Mesleğe Yönelmelerini Etkileyen Faktörler ve Değer Sistemleri" isimli çalışmasında öğrencilerin tercih sıralamasında hemşirelik mesleğini büyük oranda (%56,0) 11-17'inci sırada tercih ettikleri ve Özhan'ın⁹ çalışmasında ortaöğretim öğrencilerinin sağlık meslekleri arasından hemşireliği (%2,3) son sırada tercih etmeyi düşündükleri belirtilmiştir. Kandari ve Lew'in lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin %81,0'i hemşireliği gelecekte bir meslek olarak seçmeyeceklerini ifade etmişlerdir¹¹. Bu sonuçlar hemşireliğin, hem meslek seçim aşamasında olan öğrenciler hem de mesleğe giriş yapmış öğrenciler için de ideal meslek olarak ilk sıralarda görülmediğini düşündürülebilir.

Bedir ve arkadaşları'nın¹² "Cinsiyet ve Meslek İlişkileri" isimli araştırmalarında toplumsal yargıların her iki cinsin mesleki tercihlerini etkileyebileceği, toplum tarafından kızların mesleki yaşamlarıyla işlerini ve çocuk bakımlarını birlikte yürütmeleri beklendiğinden zaman alan, öğrenmesi zor ve yorucu mesleklere yönelmelerinin onaylanmadığı ifade edilmektedir. Çalışmamızda da hemşireliğin fazla tercih edilmemesinde iş yükü, ağır sorumluluk ve toplumsal yargıların etkili olabildiği düşünülmektedir.

Araştırmada hastane deneyimi olan öğrencilerin bu deneyimleri sırasında hemşirelerle etkileşimlerine de bakılmış ve %19,1'inin hemşirelerle olumlu etkileşim yaşadıkları, %40,9'unun hemşirelerle etkileşim durumlarının hemşirenin kişiliğine göre değiştiği görüşünde oldukları saptanmıştır. Bu sonuçlara göre hastane deneyimi yaşayan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%40,9) hemşirelerle etkileşim durumlarının "hemşirenin kişiliğine göre değişiyor" görüşünde olması, öğrencilerin en az

olarak (%10,2) hemşirenin eğitimine göre değiştiğini ifade etmesi, öğrencilerin hemşirelik meslek mensuplarını eğitimlerinden çok kişilikleriyle değerlendirdiklerini düşündürebilir. Özhan'ın⁹ çalışmasında ortaöğretim öğrencilerinin hastane deneyimleri yaşadıkları sırada %75,1'i hemşireleri ilgili bulmuştur. Coşkun ve arkadaşları'nın¹³ "Üniversite Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğini Algılayış Biçimleri" isimli araştırmasında hastaneye yatan öğrencilerin %75,0'ünün hemşirelerle olumlu ilişkiler kurabildikleri belirtilmektedir. Bu sonuçlar bizim çalışmamızdaki bulgularla farklılık göstermektedir.

Çalışmamızda hastane deneyimi yaşayan öğrencilerin %32,2'sinin hemşireliği tercih etmeyi düşündükleri saptanmıştır. Law ve Arthur'un¹⁴ lise öğrencileri ile yaptığı çalışmasında, hastane deneyimi yaşayan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%67,3) hemşireliği meslek olarak seçmeyi düşündükleri belirtilmiştir. Kandari ve Lew ise çalışmalarında lise öğrencilerinin %35,0'inin hastane ziyaretleri ile hemşireliğe ilişkin bilgi sahibi olduklarını ifade ettiklerini belirtmişlerdir¹¹. Hoke orta öğrenim öğrencileri ile yaptığı çalışmasında öğrencilere yapılan hemşirelik mesleğini tanıtıcı video gösterimi ve sunumdan sonra büyük oranda hemşireliğe ilgilerinin arttığını saptamıştır¹⁵. Bazen Hemşirelik mesleğinin uygulanılışına tanık olmak hemşireliği seçmede olumlu etki yaratırken bazen de bazı hemşirelik girişimlerinin (ölümcül hastaya bakım verme, kan ve vücut atıklarıyla temas, gece nöbetleri, ağrı ve acı sı olan hastalara bakım verme v.b.) hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri negatif olarak etkileyebileceği düşünülebilir.

Tablo 2. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Tercih Etmeyi Düşünme Nedenleri (n=120)

Hemşireliği Tercih Etme Nedenleri	Sayı	%*
İnsanları ve onlara yardım etmeyi sevdiğim için	54	35,8
Sağlık alanına ilgi duyduğum için	46	30,5
Üniversiteye giriş puanı bana uygun olduğu için	16	10,7
İş bulma imkanları fazla olduğu için	15	9,9
Kadınların yaptığı bir meslek olduğu için	7	4,6
Üniformasını sevdiğim için	7	4,6
Kutsal bir meslek olarak gördüğüm için	6	3,9

*Birden çok yanıt verildiğinden yüzdeler katlanmış n üzerinden alınmıştır.

Tablo 2'de öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşünme nedenlerinin dağılımına bakıldığında, %35,8 oranı ile "insanları ve onlara yardım etmeyi sevdiğim için" yanıtı ilk sırada yer almaktadır. Bunu %30,5 oranında "sağlık alanına

ilgi duyduğum için” ve %10,7 oranı ile “Üniversite giriş puanı bana uygun olduğu için” yanıtları takip etmektedir. Khorsid ve arkadaşları'nın⁷ “Lise Son Sınıf Kız Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumlarının İncelenmesi” isimli çalışmasında öğrencilerin %82,9'unun insanlara yardım etmeyi ve mesleği sevdiği için hemşireliği seçmeyi düşündüğü belirtilmiştir. Erickson ve arkadaşları¹⁶ çalışmalarında 7-11 yaş grubu öğrencilerden hemşirelik mesleğini seçmeyi düşünenlerin %38,0'inin hoşlandığı ve yapmaktan mutluluk duyduğu bir mesleği seçmenin tercihlerinde önemli olduğunu belirttiklerini ifade etmişlerdir. Beck'in hemşirelik öğrencileri ile yaptığı bir diğer çalışmada öğrencilerin %81,5'i hemşireliği seçme nedenlerini ihtiyacı olan bireylere yardım etmek olduğunu ifade ederken¹⁷, Bolan ve Grainger liselerde görev yapan rehber öğretmenlerle yaptıkları çalışmalarında rehber öğretmenlerin %36,4'ünün hemşireliği yardıma ihtiyacı olanlara yardım eden bir meslek olarak ifade ettikleri bunu %34,6 ile hemşireliğin bakım verici rolünün ifadelerinde yer aldığı saptanmıştır¹⁸. Ülkemiz koşullarında etkileri tartışılabilir sınırlarda olsa da, rehber öğretmenlerinin günümüz hemşireliğine yönelik bilgi donanımları öğrencileri bu konuda yönlendirmeleri düşünüldüğünde oldukça önemlidir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmamızın sonucunda, meslek seçimi aşamasında olan lise son sınıf kız öğrencileri büyük oranda hemşireliği tercih etmeyeceklerini belirtmiş, tercih etmeyi düşünenlerin “insanları ve onlara yardım etmeyi sevdiğim için bu mesleği tercih edeceğim” düşüncesinde oldukları görülmüştür. Ülkemizdeki sınav sistemi ve yarattığı sorunlar nedeniyle her ne kadar meslek seçimi öğrencilerin idealize ettikleri meslekler ile paralel gitmese de hiç kuşkusuz bir mesleğin bilerek tercih edilmesi meslek üyelerinin başarılı ve mutlu olmasında oldukça önemlidir. Hemşireliğin tercih edilen bir meslek olabilmesi için, hemşirelik mesleği profesyonelleri ve meslek kuruluşları tarafından kitle iletişim araçları yoluyla mesleğin sadece meslek seçimi aşamasında olan öğrenci gruplarına değil ilköğretim düzeyinden başlayarak tanıtılması, lise öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve hemşirelere olan bakış açılarının daha olumlu düzeye ulaşması için öğrencilerin, hemşirelik eğitimi ve hizmetleri, hemşirelerin mesleki rolleri, bağımlı ve bağımsız fonksiyonları hakkında bilgilendirilmesi amacıyla özel tanıtım günleri düzenlenmesi, ve üniversitelerin hemşirelik okullarının bu tanıtıma öncülük olmaları, liselerde görev yapan danışman öğretmenlerin öğrencilerin meslek seçiminde yönlendirici ve bilgi verici olduğu düşünülerek bu öğretmenlerin hemşirelik mesleğinin günümüzdeki değişen ve gelişen rollerine ilişkin bilgilerinin artırılması ve mesleğin çalışma koşullarının iyileştirilmesi önerilebilir.

Kaynaklar

1. Velioğlu P. Hemşirelikte bilimselleşmeye doğru. 1.Baskı. İstanbul: Bozak Matbaası; 1985. s.23-46.
2. Şanlı B. Hemşirelik mesleği hakkında toplumsal görüşün analizi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1988.

3. Dalgıç G. Toplumun hemşireliğe ilişkin görüşleri. Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1995.
4. Korkmaz F. Hemşirelerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2002.
5. Kuzulu K, Koçak F. Hacettepe üniversitesi hemşirelik yüksekokulu 1. sınıf öğrencilerinin mesleğe yönelmelerini etkileyen faktörler ve değer sistemleri. 3. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. İstanbul, 8-10 Eylül 1993: 120-129.
6. Uyer G. Meslek Sahibi Gibi Davranmak. URL: http://www.turkiye-klinikleri.com/Kose_Yazisi&SCR=334. 17.06.2004.
7. Khorsid LH, Eşer İ, Demir Ü, Dereli N, Ulufer F, Yıldız T. Lise son sınıf kız öğrencilerinin hemşirelik mesleğini tercih etme durumlarının incelenmesi. 2. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı. Sivas, 24-26 Haziran 1992: 831-836.
8. Sümbüloğlu V, Özcanarlan F, Gürhan N. Ortaokul ve lise son sınıf kız öğrencilerine göre kadınlar için ideal meslek olarak hemşirelik. Türk Hemşireler Dergisi 1987; 37 (4): 36-41.
9. Özhan F. Ortaöğretim öğrencilerinin hemşireliği algılayışına ilişkin çalışma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul, 1996.
10. Stevens KA, Walker EA. Choosing a career. Why not nursing for high school seniors?. Journal of Nursing Education. 1993; 32:13-17.
11. Kandari FH, Lew I. Kuwaiti high school students' perceptions of nursing as a profession: implication for nursing education and practice journal of nursing education 2005 Dec;44(12):533-540.
12. Bedir D, Özel Z, Özel S. Cinsiyet ve meslek ilişkileri. URL: http://www.acibademhastanesi.com.tr/guncel_saglik/hemsirelik/PosterCalisma/2000/2000. 13.03.2004.
13. Coşkun A, Karanisoğlu H, Tekin N, Hotun N. Üniversite öğrencilerinin hemşirelik mesleğini algılayış biçimleri. 2. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı. Sivas, 24-26 Haziran 1992: 838-843.
14. Law W, Arthur D. What factors influence Hong Kong school students in their choice of a career in nursing?. Science Direct (Electronic Journal) 2003; 40 (1): 23-32. URL:(http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi=B6T7T-471VVPP_1&
15. Hoke JL. Promoting nursing as a career choice nursing economics; Mar/Apr 2006; 24(2): 94-101.
16. Erickson IJ, Holm LJ, Chelminiak L, Ditomassi M. Why Not Nursing?. Issues In Nursing (Electronic Journal), 2005; 35 (7): 46-49. URL: <http://www.nursing2005.com>
17. Beck CT. The experience of choosing nursing as a career Journal of Nursing Education; Oct; 39, (7): 320.
18. Bolan CM, Grainger P. What do high school guidance counselors really think of nursing? Journal of Nursing Education Mar.2005; 44(3): 135-138.